

Дабылтаева Н.Е.

**Иновациялық
технологияларды жоғары
оқу орнынан кейінгі білім беру
процесіне ендіру – кәсіби
құзыреттіліктің негізі**

Мақалада жоғары оқу орындарында магистранттарды дайындаудың оқу үдерісін жетілдірудің жоспарлы бағыттары қарастырылады. Зерттеудің негізгі ойы мен ұстанымы келтірілген. Негізгі терминдер мен өзектілігі қарастырылып, теориялық түрде дәйектелген, магистранттардың кәсіби дамуына ықпал жасайтын оқытудың жаңа тиімді әдістері анықталды. Білім берудегі инновация деп педагогикалық технологияларды, әдістер жиынтығын, оқыту тәсілдері мен құралдарын жетілдіру үрдісі түсіндіріледі. Қазіргі таңда инновациялық педагогикалық қызмет кез келген оқыту мекемелерінің білім беру қызметінің маңызды компоненттерінің бірі болып табылады. Магистранттарды дайындау сапасын арттырудың баламалы ішкі және сыртқы факторлары көрсетілді: олардың кәсіби дамуына оңтайлы әсер ететін аймақтық басқарушылық құрылымдармен және оқытушылармен өзара әрекеттескен түрдегі оқыту, ғылыми және ғылыми-зерттеу қызметі. Осы бағыт бойынша магистранттарды оқытудың негізгі әдістемелеріне талдау жасалып, оларды жоғары оқу орындарының қызметінің тәжірибесіне енгізу ұсынылды. Жоғары оқу орындарында оқытудың директивті және интерактивті үлгілерінің ерекшеліктері мен белгілері қарастырылды. Біліктіліктің жетекші рөлі барысындағы амалдардың синтезі қолданылды.

Түйін сөздер: жоғары оқу орны, жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру, инновациялық технология, оқу стандарттары, кәсіби құзыреттілік, іскерлік ойындар.

Dabylytaeva N.E.

**Introduction of innovative
technologies in the process of
post-graduate education – the
basis of professional competence**

The article deals with the most objective sovershenstvovanieia direction of the educational process of training undergraduates in higher education zavedaniyah country. Presented logic and its position within the research. At present, the introduction of innovative technology is one of the most important components of educational services. Higher education institutions as a basis for the formation of market competitiveness, not only in the areas of teacher professional development as a person defines his creative search promote the growth of the real growth of students. Are considered and theoretically justified urgency, the basic concepts, identify new and promising methods of teaching that promote the professional development of graduate students. The analysis of modern methods and techniques of innovative education in higher education, including the use of interactive learning; project work, conduct business games, simulations of professional activities in the learning process. The prospects of using innovative teaching methods in the preparation of undergraduates.

Key words: higher education, postgraduate education, innovative technology, training standards, professional competence, business games.

Дабылтаева Н.Е.

**Внедрение инновационных
технологий в процессе
послевузовского образования
– основа профессиональной
компетентности**

В статье рассматривается наиболее объективные направления совершенствования учебного процесса подготовки магистрантов в высших учебных заведениях страны. Представлены логика и его позиции в рамках исследования. В настоящее время внедрение инновационных технологии является одним из наиболее важных компонентов образовательных услуг. Высшие учебные заведения в качестве основы для формирования конкурентоспособности на рынке не только в областях педагогического профессионального роста, но и как человек определяет его творческий поиск, способствуют реальному росту обучающихся. Рассмотрены и теоретически обоснованы актуальность, основные понятия, определены новые и перспективные методы обучения, которые содействуют профессиональному развитию магистрантов. Проведен анализ современных методов и приемов иновационного образования в вузах, в том числе использование интерактивного обучения; проектная деятельность, проведение деловых игр, моделирование профессиональной деятельности в учебном процессе. Обоснованы перспективы использования инновационных методов обучения в подготовке магистрантов.

Ключевые слова: высшее учебное заведение, послевузовское образование, инновационная технология, стандарты обучения, профессиональная компетентность, деловые игры.

**ИННОВАЦИЯЛЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ
ЖОҒАРЫ ОҚУ
ОРНЫНАН KEЙІНГІ
БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ
ЕНДІРУ – КӘСІБИ
ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІҢ
НЕГІЗІ**

Қазақстандағы жоғары оқудың үшсатылы жүйеге өтуі жоғары оқу орындарында студенттердің бакалавриат, магистратура және докторантура арқылы оқуына мүмкіндік туғызды. Бұл ретте, егер бакалавриаттағы оқыту болашақ маманды ортақ минималды талаптар шеңберінде дайындауға мүмкіндік беретін болса, онда магистрларды дайындау олардың кәсібилігін айтарлықтай арттыруға, олардан жекелеген бейінді пәндерді оқытып қана қоймай, ақпараттық қоғам қалыптастыру шындығын ескеретін заманауи жағдайларда кәсіби қызметті жүзеге асыруға қабілетті тұлға қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Жоғары оқу орындарында магистратура бағыты білім беру бойынша оқыту бағдарламасын жасап шығаруда отандық та, шетелдік те тәжірибе қолданылды [1]. Сонымен қатар, Болон үдерісі қағидаларына сәйкес, оқыту технологиялары студенттерді динамикалық білімдердің, қабілеттердің, машықтардың жинақтығы, мінез-құлық пен тұлғалық қасиеттер модельдері құзыреттілігіне дағдыландыруға бағытталған, бұлар бітірушінің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілетті болуына және экономика мен мәдениет салаларының ауқымды спектрінде кәсіби сәтті қалыптасып танылуына мүмкіндік береді. Оқыту технологиялары дәстүрлі және инновациялық оқу әдістемелері мен бақылау формаларының үйлесімділігіне негізделеді.

Жоғары оқу орны түлегі үшін қойылатын маңызды талап оның кәсіби құзыреттілікпен қамтамасыз етілуі болып табылады. Дәстүрлі түсінікте, бұл тізімі сәйкес оқыту бағдарламаларында тіркелген білім, сондай-ақ тәжірибелік машықтар мен қабілеттерді жинаумен анықталады [2]. Құзыреттілік – фундаменталды және арнайы «бейінді» сипаттағы білім, машық пен қабілеттердің қалыптасқан ядросы және қалыптасқан шығармашылық басқарушылық ойлау қабілеті.

Кәсіби құзыреттіліктің мұндай түсіндірмесі оқыту үдерісін жүзеге асыру амалдарын айтарлықтай өзгертумен шарттастырылады. Жоғары оқу орны түлегінің шығармашылық кәсіби әлеуетін қалыптастыру оқыту бағдарламаларының құрылымы мен мазмұнын өзгертуді, жаңа педагогикалық әдістемелер мен технологияларды қолдануды, сонымен қатар, оқуға түсуші және оқып жатқандарды бағалаудың жаңа критерийлерін талап етеді. Сонымен қатар, магистратура, ғылымды қажет ететін

білім беру институты ретінде, ғылыми зерттеулердің дамуы үшін қолайлы жағдай жасалса ғана қызмет ете алады. Магистрлік дайындықтың жоғары сапасына жету «зерттеу арқылы оқыту» бағытындағы бүкіл білім беру үдерісін қайта құруды білдіреді.

Білім беруді дамытудың заманауи кезеңі теория мен тәжірибеде интенсивті түрде жаңа дүние іздеумен сипатталады. Бұл үдеріс бірқатар қайшылықтармен шарттастырылған, олардың ең бастысы – дәстүрлі оқыту және тәрбиелеу формалары мен әдістерінің білім беру жүйесінің жаңа даму тенденциясымен, бірқатар объективті инновациялық үдерістер туындатқан қоғамның қазіргі әлеуметтік-экономикалық даму шарттарымен сәйкес келмеуі. Қоғамның білім беруге қатысты әлеуметтік тапсырысы өзгерді: өз қызметін дербес, саналы түрде, шығармашылық тұрғыда анықтауға және осы мақсатқа жетуді қамтамасыз ететін өзін-өзі реттеуге қабілетті тұлға қалыптасуы тиіс. Дегенмен, бұл жағдайда мәселе мынада: мемлекеттік және муниципалды басқару жүйесі көп жағдайда қызметкерлердің тапқырлығының дамуына да, олардың қызметіне жаңалық енгізуге де ықпал жасамайды [3]. Сондықтан, жоғары оқу орындарын әртүрлі, оның ішінде инновациялық сипаттағы жобаларды дайындауға тартуды билік органдарының тапсырысы бойынша игілік деп қарастыруға болады. Кәсіби қайта даярлауға және біліктілікті арттыруға қатысты мемлекеттік тапсырысты жүзеге асыруға жоғары оқу орындарының қатысуы да – тәжірибелік қызметке әртүрлі жаңалықтар енгізуге қабілетті болатын қызметкерлер менталитетінің өзгеруіне бағытталған жұмыс. Бірақ, ондай нәтижеге жету оқытуды ұйымдастыруда шығармашылық көзқарас болған жағдайда ғана мүмкін болады.

Қазақстанның нарықтық қатынастарға өтуі кәсіби білім беру жүйесінің алдына шешімі кәсіби білім беру жүйесін терең түрлендіруден көрінетін жаңа мақсаттар қойды. Білім берудің инновациялық сипаты оның өзге әлеуметтік институттармен бәсекелестігінде маңызды құралға айналуға болады. Заманауи әлеуметтік-экономикалық жағдайда оқыту технологияларының мазмұны ғана емес, формасы да магистранттардың білім беруге позитивті бағдарын қалыптастыру үшін маңызды. Білім берудің жаңа әдістерін дамыту кезек күттірмейтін қажеттілікке айналуға болады. Білім берудің тиімділігін, қолжетімділігін, сапасын жоғарылату, оның үздіксіз және жаңашыл сипаты, магистранттардың әлеуметтік мобильділігі мен белсенділігінің өсуі, олардың

әртүрлі білім беру орталарына қосылуы білім беру жүйесін Қазақстанның ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етудің, оның азаматтарының әл-ауқатын жақсартудың маңызды факторына айналдырады.

Білім берудегі инновация деп педагогикалық технологияларды, әдістер жиынтығын, оқыту тәсілдері мен құралдарын жетілдіру үрдісі түсіндіріледі. Қазіргі таңда инновациялық педагогикалық қызмет кез келген оқыту мекемелерінің білім беру қызметінің маңызды компоненттерінің бірі болып табылады. Және бұл кездейсоқ емес. Дәл сол инновациялық қызмет мекемелердің білім беру қызметі нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін қалыптастыруға негіз болып қана қоймай, оқытушының кәсіби өсуінің бағыттарын, оның шығармашылық ізденісін анықтайды, тәрбиеленушілердің тұлға ретінде өсуіне нақты ықпал жасайды. Сондықтан инновациялық қызмет оқытушылардың ғылыми-әдістемелік қызметімен және тәрбиеленушілердің оқу-зерттеу жұмысымен тығыз байланысты [4].

Педагогикалық процесте оқытудың инновациялық әдістері оқыту мен тәрбиелеудің мазмұны мен формаларына, әдістеріне, мақсаттарына, оқытушы мен магистранттардың бірлескен қызметіне жаңалықтар енгізуді қарастырады. Бұл инновациялар арнайы жобалануы, ендігі жасалып шығуы немесе педагогикалық бастама арқасында қайта пайда болуы мүмкін [5].

Заманауи кезеңдегі жоғары оқу орындарының негізгі міндеті әлемде орын алып жатқан өзгерістерге қалыптан тыс, икемді әрі уақытылы жауап қайтара алатын маман-магистранттарды даярлау болып табылады. Сондықтан оларды болашақтағы кәсіби қызметіне дайындау үшін де жоғары оқу орындарында инновациялық оқыту әдістері қолданылады. Сөз жоқ, болашақ маманды қалыптастыру жоғары оқу орындарының аудиторияларында жүреді, кадрларды даярлаудың еңбексыйымды үдерісі оқыту әдістемелеріне негізделеді, олардың тиімділік деңгейіне болашақ түлектің кәсіби біліктілік дәрежесі тәуелді. Дәстүрлі әдістемеге оқытушы мен магистранттың сұхбаттасуы, магистранттың оқу барысын оқытушының үнемі бақылап отыруы, оқу материалын меңгеруді бақылау жатады. Басқаша айтқанда, бұл диалогтың нәтижелілігі оқытушының міндеттерді дұрыс орындауына тәуелді болады:

– оқыту мақсатын және осыдан шығатын магистрант мотивациясын айқындау;

– белгілі бір мазмұндағы материалды (дәрісті) беруді және студенттер үшін оның интерпретациясын (тәжірибелік тапсырмалар) жүзеге асыру. Сонымен қатар, оқытушы оқу материалын әдістемелік қайта жасау функциясын да атқарады;

– білімді қадағалау.

Оқытудың осы үлгісі директивті сипатқа ие. Директивті үлгіде оқыту нәтижесі білімдер жиынтығын оқу үдерісінің мазмұнын тиімді ұйымдастыру есебінен беру ретінде бағаланады, мұнда біржақты диалог жүреді, белсенді, ақпарат ағымын ұсынушы тарап ретінде оқытушы танылады. Алынған ақпаратты қалпына келтіру, бұл ретте, біржақты (механическое): магистранттың белсенділігін, оның оқу үдерісіндегі қызығушылығын бақылау айтарлықтай қиындық тудырады.

Жаңа ақпараттық және педагогикалық технологиялар, оқыту әдістері негізінде, оқытушының рөлін түбегейлі өзгертуге, оны білімді тасушы ғана емес, басшы, студенттің дербес шығармашылық жұмысының бастамашысы етуге де мүмкіндік туды, ауқымдырақ айтсақ – магистранттардың критерийлер мен бағдарлау жолдарына дербес дағдылануына, ақпараттық ағымдағы реационалдысын іздеуге ықпал жасай отырып, әр алуан ақпараттар мұхитында жолсерік ретінде алға шығуға. Басқаша айтқанда, қазіргі білім беру қызметтері нарығының дамуы және ақпараттық технологиялар дәуірінің талаптары жағдайында оқытушылық өзінде практикада жинақталған директивті және инновациялық сипаттағы заманауи интерактивті оқу үлгісін үйлестіруі тиіс. Интерактивті үлгі беріліп жатқан ақпараттың түсінілуіне жету қажеттілігіне бағдарланған. Бұған қоса, ақпаратты беру үдерісінің өзі оқытушы мен магистранттың өзара әрекеттестігі қағидасымен құрылған. Ол магистранттың үлкен белсенділігін, алынған мағлұматтарды шығармашылық қорытуды болжамдайды [6].

Айта кеткен жөн, қарастырылып отырған екі оқу үлгісі де жағымдысымен қатар, жағымсыз жақтардан кенде емес.

Сонымен, директивті оқу үлгісінің негізгі белгілері: нақтылық, талассыздық, дәрістердің үлкен мөлшерімен түсіндірілетін мәліметтердің анықтығы; қорытынды бақылау, сабақтан тыс уақыттағы өзіндік жұмыстардың болжалды бар болуы, жазбаша жұмыстар қарастырылмайды; интерактивті оқу үлгісінің негізгі критерийлері: бейресми пікірталастар, материалды еркін мазмұндау мүмкіндігі, дәрістердің барына аз

мөлшері, практикалық сабақтардың барынша көптігі, магистранттың бастамашылдығы, ұжымдық күшті талап ететін топтық тапсырмалардың бар болуы, семестр кезіндегі тұрақты қадағалау, жазбаша жұмыстардың орындалуы. Қандай болса да, бір ғана үлгіні ұстану қателік болар еді. Осы екі оқу үлгісін оқу үдерісінің сапасы мен тиімділігіне қол жеткізу үшін үйлестіру ойға қонымды. Оған қоса, нарықтық қатынастар жағдайында білікті кадрлар даярлау міндетінің сәтті орындалуы үшін оқушы қызығушылықтарын ескеру қағидасы артықшылық береді. Осыған орай, оқытушылар алдында магистранттың шығармашылық әлеуетін және оның оқуға ынтасын арттыруға бағытталған оқыту тәсілдері мен әдістерін жасап шығару және енгізу міндеті тұр. Сонымен қатар, азаматтың тұлғалылығын және оның құндылықты бағдарларын қалыптастырудың педагогикалық міндеті орындалуы тиіс, себебі жоғары оқу орындарындағы оқыту үдерісі – әр адамның өміріндегі білім алу процесінің негізгі құрамдас бөлігі. Және сондықтан, әрбір индивидтің (магистранттың) оқу үдерісіне қаншалықты тартылғанына, түптің түбінде оның барлық мағынадағы білімділігі мен зиялылығының деңгейі тәуелді болады. Бұдан бөлек, заманауи қоғамның жаһандық ақпараттандырылуы, қолданыстағы оқыту әдістемелерін түбегейлі қайта қарауды талап ете отырып, оқу үдерісіне, жоғары оқу жүйесіне де айтарлықтай әсер етті.

Осылайша, жоғары оқу жүйесін қайта ұйымдастыру, оқыту процесінде білім керегінен артық берілетін («көп болғаны тіпті жақсы») қағидасы бойынша) дәстүрлі желілік көзқарастың орнына, конструктивисттік және оперативті тәсілге негізделген оқыту әдістеріне өтуді бастапқы арқау ретінде топшылайды. Жоғары оқу орындарында білім беру жүйесіндегі заманауи педагогикалық технологияларды енгізуді бағамдайтын бұл парадигмалық жылжудың ендігі өз орны бар. Заманауи білім беру нақты талаптарға және халықаралық стандарттарға сәйкес болуы шарт.

Біздің зерттеу шеңберінде мыналарды біріктіретін интерактивті оқу үлгісі қарастырылды. Атап айтсақ: проблемалық мазмұндау әдісі; презентациялар; пікірсайыстар; кейс-стадтар; топтық жұмыстар; ой-талқы әдісі; сыни ойлау әдісі; сұрақ-жауап сайыстары; мини-зерттеулер; іскерлік ойындар; рөлдік ойындар; Insert методты – индивидуалды таңбалар мен белгілер әдісі, мұнда студенттер 10 минуттық ассоциациялық эссе жазады; блиц-сауалнама әдісі; сауал-сұрақ жүргізу әдісі немесе «Бинго» қабылдау және т.б.

Оқыту үдерісін активтеудің тиімді әдістерінің бірі проблемалық мазмұндау әдісі болып табылады. Мұндай әдісте дәріс диалогқа ұқсас болады, оқытушылық зерттеу үдерісіне бастама болады (бастапқыда дәріс тақырыбы бойынша бірнеше негізгі постулаттар ілгері жылжиды, мазмұндау магистранттардың оқу материалын жалпылауы және дербес талдау қағидасы бойынша ретпен жасалады). Бұл әдістеме магистрантты қызықтыруға, оны оқу үдерісіне тартуға мүмкіндік береді. Ғылыми танымның қайшылықтары түйткілді мәселені белгілеу арқылы ашылады. Оқытудың түйткілді мәселесі және күрделі ахуал проблемалық оқытудың негізгі құрылымдық компоненттері болып табылады. Курстың қандай да бір тақырыбын үйренудің алдында студенттерге проблемалық сұрақ қойылады немесе проблемалық тапсырма беріледі. Мәселені шешуге ынталандыра отырып, оқытушы оның қалыптасқан түсінігі мен студенттен талап етілетін білім арасындағы қайшылықтарды алып тастайды. Мұндай әдістің тиімділігі мынада: жекелеген проблемаларды студенттердің өзі көтеруі мүмкін. Бұл әдістің басты жетістігі оқытушының аудиторияның қойылған мәселені «өз бетінше шешуіне» қол жеткізетіндігінде. Проблемалық оқытуды ұйымдастыру айтарлықтай қиын деп танылады, дәріскердің едәуір дайындалуын талап етеді. Дегенмен, бұл әдісті қолданудың бастапқы кезеңінде оны бұрын жасалған, дайын дәрістердің, тәжірибелік сабақтардың құрылымына қосымша ретінде енгізуге болады.

Келесі тиімді әдіс деп кейс-стад немесе оқытудың нақты жағдайлары (ОНЖ) әдісін атауға болады. ОНЖ әдісінің негізгі түсінігі «жағдай» («ситуация») ұғымы болып табылады, яғни бірі соңғы нәтижеге шешуші түрде әсер ететін ауыспалылар жиынтығы. Негізінен, жалғыз ғана дұрыс шешімнің бар болу мүмкіндігі жоққа шығарылады. Бұл оқыту әдісінде студент өз бетінше шешім қабылдап, оны дәйектеуге мәжбүр. ОНЖ әдісі ХХ ғасырдың басында-ақ құқық пен медицина салаларында пайдаланыла бастады. Оқытудың бұл тәсілінің кең таралуында басты рөл Гарвардқа тиесілі. Нақ сонда студенттерді бизнес-пәндер бойынша оқыту үшін алғашқы кейстік жағдайлар жасап шығарылды. Кейс-стад әдісі, егер әдісті жасап шығарушылардың анықтамасына жүгінсек, – бұл студенттер мен оқытушылар іскерлік жағдайлар мен тапсырмаларды тікелей талқылауға қатысатын оқыту әдісі. Әдетте жазбаша түрде жазылып, нақты факторларға құрылатын бұл кейс-

терді магистранттар оқиды, үйренеді және талқылайды. Кейстер оқытушының басшылығымен аудиторияның сұхбатына негіз болады. Сондықтан кейс-стад әдісі бір уақытта ерекше оқу материалын және осы материалдың оқу үдерісіндегі ерекше қолданысын біріктіреді. Бұл әдіс жағдайды сараптау, баламаларды бағалау қабілетін дамытуға жағдай жасайды, тәжірибелік тапсырмаларды орындау машықтарын еселей түседі.

Пән бойынша оқытудың нақты формаларын қолдану туралы шешімді бастапқы оқу циклындағы бейімділік тренингін өткізгеннен кейін оқытушы қабылдайды. Оқытушылар магистранттың кәсіби құзыреттілігінің деңгейіне назар аударады. Оқу тобында көшбасшылар мен жетекшілер, сонымен қатар нақты бағыттар бойынша мүмкін болатын сарапшылар сайланады. Материалды меңгеру жылдамдығы мен белсенділігінің деңгейі, үйрену дәрежесі анықталады.

Жаңалықтан қорқудың болмауы оқыту үдерісіне керекті өзгерістерді енгізуге ықпал жасайды. Мысалы, оқытушылар дайындаған кейстер жергілікті «өмір» фактілерімен толтырылады. Басқа да әдіс қолданылады. Жақсы қабылданған проблемалық кейс негізінде тапсырма беріледі: жағдайды «өзіңе қарай» ыңғайлау, яғни билік органының нақты мәселелеріне қолданылатын етіп. Мұндай тапсырма соншалықты қиындықсыз шешіледі, ұжымдық түрде және аналогия қағидасы бойынша. Шындық пен қиялдың тиімді алмасуы туындайды.

Заманауи шындық жоғары оқу орнында пән оқытушылық әдістері мен формаларының түсінігіне белгілі бір түзетулер енгізеді. Оқытушылықтың құралдары мен тәсілдеріндегі ерекше рөлді заманауи ақпараттық технологиялар – компьютер мен интернет иемденеді. Осыған орай, қазіргі білім алушы жастарда қабілет-қарымдар мен білімдердің ойдағыдай қалыптасуының жаңа көзқарастағы жолдары пайда болады. Компьютерлік және Интернет-технологиялардың көзге көрінерлік әсерлерінің бірі оқыту үдерісінде интерактивті әдісті қолдану болды. Заманауи техникалық құралдармен түйіндес оқыту әдісінің жаңа түсінігі мынадай ой қорытуға әкеледі: оқыту үдерісінде мүмкіндігі шексіз техникалық құралдарды, әсіресе заманауи персоналды компьютерлерді қолдану – оқытудың интерактивті әдісінің өзі. Ал компьютер мен Интернет біздің өмірімізге, оларсыз қазіргі әлемдегі бар болуымыздың мәнін түсіне алмайтындай мықтап енгендіктен, тек осы әдістер ғана оқыту әдісін таңдаудағы панацея болып табылаты-

ны жайлы және тек соларға оқытушылықтың құралдары мен жолдары негізделуі тиіс дейтін пайымдаулардың қисыны да ойға қонымды. Сәйкесінше, білім беру процесіндегі басқа әдістемелер қандай да бір сынды көтере алмайды.

Оқытудың интерактивті әдістері – оқыту-білім беру процесіне студент-магистрантты белсенді тарту және қызметтік қатыстыруға бағытталған оқытушылықтың тәсілдері, жолдары мен құралдары. Осы анықтамаға сүйеніп, осы анықтаманың құрамына қосуға болатын оқыту әдістерінің спектрін қамтуға тырысайық. Сонымен, гуманитарлық пәндер бойынша сабақтарда зерттеу тәсілінің қолданылуы мүмкін. Топтағы ұжымдық жұмысқа бағытталған – мұнда ұжымдық талқылау үдерісінде нормативтік-құқықтық әрекет мазмұнын талдау керек. Ол шағын топтардағы (15-20 адам) жұмыстарға арналған – тәжірибелік сабақтарда. Бұған мыналарды жатқызуға болады:

- магистранттың көрнекі құралдармен – карта, сызба, кестелермен жұмысы;

- магистранттың құжаттармен және материалдармен жұмысы;

- оқытудың техникалық құралдарын (персоналды компьютер, т.с.с.) бір сабақ барысында әртүрлі әдістемелерді біріктіру ретінде пайдалану;

- сабақ кезінде әр студенттің кезеңдік, функционалды қатысуын көздейтін іскерлік немесе рөлдік ойындарды қолдану.

Олар оқыту процесіне неғұрлым көп магистранттың белсенді әрі айқын қатысуына мүмкіндік туғызады және тәжірибелік сабақтардың өткізілуін құптайды. Бұл категорияға келесілерді жатқызамыз:

- фактологиялық қателіктер мен қиындықтары бар тексттер мен материалдарды тарату;

- ойлауды қажет ететін қызмет барысындағы магистранттың өз бетінше қолданысына бағытталған талқылау эталонының нұсқаулығы мен мысал түріндегі сипаттамасы;

- магистранттар тобының бірнеше бөлікке сатыланып, әр студенттің оқу тапсырмасын орындаумен байланысты функцияларды атқаруымен түсіндірілетін рөлдік ойындар [7].

Оқытудың белсенді формаларының қолданысы магистранттар мен оқытушы арасында іскерлік шығармашылық серіктестік атмосферасының қалыптасуы қажеттілігін тудырады. Әрине, әдістемелік және психологиялық тұрғыда сабақ барысында серіктестік атмосферасын орнату оңайға соқпайды. Бірақ тәжірибе мұның мүмкін екендігін көрсетті. Бәрінен бұрын бұл қатал

иерархиялық қатынастар (басшы – бағынушы) және формалды ережелермен реттелетін жұмыс-орнындағы мінез-құлық түріндегі мемлекеттік және муниципалды қызметкерлер менталитетінің сипаттамасынан қалыптасқан көзқарастарды жайлап жою болып табылады. Оқытушылар, серіктестігі үнемі пікір алмасумен, пікірталастармен, іскерлік ойындарды өткізу процесіне «эксперт» және «оппонент» рөлдерін қосумен қуатталатын, қатынастардың басқа нормасын орнатады. Серіктестікке, әрине, оқытушының рөлдерге бөлуіне өзгерістер енгізу есебіне де қол жеткізіледі: дәстүрлі «гуру» рөлін тьютор, кеңесші рөлімен алмастыру [8].

Инновациялық әдістер білім тасушысы ғана емес, магистранттардың шығармашылық ізденісіне бастама жасайтын тәлімгер болып табылатын оқытушының да рөлін өзгертуге мүмкіндік берді.

Оқытушылықтың ғылыми негізі – заманауи білімді онсыз елестету мүмкін болмайтын іргетас. Дәл сондай білім бітірушінің тұлғалық, ал болашақта – кәсіби бағасын арттырады, оған қоғамның мәдени және әлеуметтік стандарттарының мардымды бөлігін береді. Сапалы жоғары білімнің нәтижелері – тек қандай да бір мамандыққа жақындата түсетін сауаттылық қана емес. Бұл білімділік пен мінез-құлық мәдениетінің үйлесімділігі, өз бетінше және білікті түрде ойлау, ал болашақта өз бетінше жұмыс жасау, оқу және қайта оқу қабілетінің қалыптасуы. Іргесі берік білімнің қазіргі көрінісі дәл осыған келеді [9].

Айтылғандардан шығатыны, инновация – бұл экономикаға сай білімнің, өндірістің, ғылымның интеграциясына апарар бірден-бір жол.

Жоғарыда мазмұндалғандарды қорытындыласақ, магистратура бағытында оқытудың әдістері мен жолдарын қара бастың қамы боларлық мақсат дәрежесіне апарудың қажеті жоқ, бұл, бірінші кезекте, жоғары оқу орнындағы білім беру міндеттерін орындаудың құралдары. Сондықтан әдістерді әрбір оқыту пәнінің спецификасын ескере отырып қолданған жөн. Осы орайда, оқытушыға оқу процесіне танымал, «сәнді» әдістемелерді тықпалау қате болып саналады. Сондықтан, Қазақстан азаматының қалыптасуы жүретін және әрбір жоғары оқу орны біздің мемлекетіміздің болашақ буынының рухани және құндылықты бет-бейнесіне жауапты болатын жоғары оқу орнының оқыту әдістемесіне жаңалық енгізу мұқият дайындық кезеңін және беделді педагогтардың оқытуын, содан соң барып, тәжірибелік «эксперименттер» кезеңінің жүруін талап етеді.

Литература

- 1 «Об утверждении стандартов государственных услуг, оказываемых в сфере высшего и послевузовского образования» Приказ Министерства образования и науки Республики Казахстан от 10 апреля 2015 года № 189. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 8 июня 2015 года № 11286.
https://tengrinews.kz/zakon/pravitelstvo_respubliki_kazahstan_premier_ministr_rk/konstitutsionnyiy_stroy_i_osnovyi_gosudarstvennogo_upravleniya/id-V1500011286/
- 2 «Об утверждении стандартов государственных услуг, оказываемых в сфере высшего и послевузовского образования» Приказ образования и науки Республики Казахстан от 7 декабря 2015 года №685. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 10 февраля 2016 года №13041.<https://www.do.ektu.kz/laws/MONRK/1080.pdf>
- 3 Воронина Л.И. Инновационные подходы в обучении государственных и муниципальных служащих // Вестник университета. Государственный университет управления: Теоретический и научно-методический журнал. – 2010. – №4. – С. 74-80.
- 4 Вавилин Е.В. Проблемы подготовки научно-педагогических кадров в вузе // Вестник СГАП. – 2010. – 2(72). – С. 171-174.
- 5 Брызгалова С.И. Введение в научно-педагогическое исследование: учеб. пособие. – 3-е изд., испр. и доп. – Калининград: КГУ, 2003. – 151 с.
- 6 Смирнов И.П. Теория профессионального образования. – М.: Российская академия образования; НИИРПО, 2006. – 320 с.
- 7 Краевский В.В. Методология педагогики пособие для педагогов-исследователей. – Чебоксары: Изд-во Чуваши, унта, 2001. – 244 с.
- 8 Загвязинский В.И. Методология и методы психолого-педагогического исследования. – М.: Академия, 2001. – 208 с.
- 9 Белоновская И.Д. Чулюкова С.А. Методологические предпосылки исследования юридической подготовки в сфере экологических рисков // Новые технологии образования. Научно-технический журнал. – 2009. – №4. – С. 14-19.

References

- 1 «Ob utverzhdennii standartov gosudarstvennyh uslug, okazyvaemyh v sfere vysshego i poslevuzovskogo obrazovaniya» Prikaz Ministra obrazovaniya i nauki Respub-liku Kazahstan ot 10 aprelja 2015 goda № 189. Zaregistririvan v Ministerstve justicii Respubliki Kazahstan 8 ijunja 2015 goda № 11286
https://tengrinews.kz/zakon/pravitelstvo_respubliki_kazahstan_premier_ministr_rk/konstitutsionnyiy_stroy_i_osnovyi_gosudarstvennogo_upravleniya/id-V1500011286/
- 2 «Ob utverzhdennii standartov gosudarstvennyh uslug, okazyvaemyh v sfere vysshego i poslevuzovskogo obrazovaniya» Prikaz obrazovaniya i nauki Respubliki Kazahstan ot 7 dekabrja 2015 goda №685. Zaregistririvan v Ministerstve justicii Res-publiki Kazahstan 10 fevralja 2016 goda №13041.<https://www.do.ektu.kz/laws/MONRK/1080.pdf>
- 3 Voronina L.I. Innovacionnye podhody v obuchenii gosudarstvennyh i munitipal'nyh sluzhashhih // Vestnik universiteta. Gosudarstvennyy universitet upravleniya: Teoreticheskij i nauchno-metodicheskij zhurnal. -2010. – №4. S. 74-80
- 4 Vavilin E.V. Problemy podgotovki nauchno-pedagogicheskikh kadrov v vuze // Vestnik SGAP. -2010. -2(72). – S. 171 – 174.
- 5 Bryzgalova S.I. Vvedenie v nauchno-pedagogicheskoe issledovanie: ucheb. posobie. – 3-e izd., ispr. I dop. – Kaliningrad: KGU, 2003. – 151 s.
- 6 Smirnov I.P. Teorija professional'noe obrazovaniya. – M.: Rossijskaja akademija obrazovaniya; NIIRPO, 2006. – 320 s.
- 7 Kraevskij V.V. Metodologija pedogogiki posobie dlja pedagogov-issle-dovatelej. –Cheboksary: Izd-vo Chuvash, un-ta, 2001. – 244 s.
- 8 Zagvjazinskij V.I. Metodologija i metody psihologo-pedogogicheskogo iss-ledovaniya. – M.: Akademija, 2001. – 208 s.
- 9 Belonovskaja I.D. Chuljukova S.A. Metodologicheskie predposylki issle-dovaniya juridicheskoy podgotovki v sfere jeko-logicheskikh riskov // Novye tehnologii obrazovani. Nauchno-tehnicheskij zhurnal. – 2009. – №4. – S. 14-19.